

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر

فصلنامه‌ی علمی فضای جغرافیایی

سال بیست‌وسوم، شماره‌ی ۸۱

بهار ۱۴۰۲، صفحات ۸۸-۶۱

DOI:10.52547/GeoSpa.23.1.61

حسین دانا^۱
یدالله کریمی پور^۲
حسین خانزادی^۳
افشین متقی دستنائی^۴

تبیین ژئواستراتژی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران در حوزه آسیا پاسیفیک

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۹/۲۸

چکیده

در سالیان اخیر حوزه آسیا پاسیفیک به علت اهمیت آبراه‌های دریایی در سیستم اقتصاد جهانی، مورد توجه کشورهای مختلف به‌ویژه کشورهای دریایی شده است و به دلیل محدودیت‌های منابع و بهینه کردن مدیریت استراتژیک، کشورهای مزبور را به داشتن ژئواستراتژی در حوزه موصوف وادار نموده است. تحقیق حاضر باهدف تبیین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک انجام گرفت. پژوهش حاضر ازجمله تحقیقات کیفی از نوع داده بنیاد بود. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند که با توجه به موضوع پژوهش، تجربه و آگاهی لازم مشخص گردیدند. به‌منظور شناسایی این نمونه‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده گردید. این نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و درنهایت تعداد ۱۴ نفر به‌عنوان نمونه در بخش کیفی مشخص شدند. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که مدل توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک در بخش عوامل علی شامل مبانی، سیاست‌ها و اسناد راهبردی، وضعیت محیط داخلی نیروی دریایی ج.ا.ایران، بسترهای مدیریتی، بانک‌های اطلاعاتی،

Hosein.dana9494@gmail.com

* ۱- دانش آموخته دکتری جغرافیای سیاسی دانشگاه خوارزمی تهران. (نویسنده مسئول).

۲- گروه جغرافیا، دانشگاه خوارزمی، تهران.

۳- دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره).

۴- گروه جغرافیا، دانشگاه خوارزمی، تهران.

پیشینه همکاری‌های ملی و بین‌المللی، عوامل فردی، قوانین و مقررات، مسائل فرهنگی، حمایت‌های سازمانی، دانش تخصصی و انگیزش می‌باشد. همچنین عوامل زمینه‌ای شامل محیط دریایی حوزه آسیا-پاسیفیک، وضعیت ژئوپلیتیکی حوزه آسیا پاسیفیک، جغرافیای انسانی، اقتصادی، سیاسی داخلی، سیاسی بین‌المللی و نظامی-امنیتی می‌باشد. شرایط مداخله‌گر نیز شامل عوامل کلان و عوامل خرد می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: ژئواستراتژی، ژئوپلیتیک، نیروی دریایی ج.ا.ایران، آسیا پاسیفیک

مقدمه

دریا سرچشمه زندگی است که از طرق مختلف می‌توان آن را توصیف کرد. دریا ۷۰ درصد سطح زمین را پوشانده و نصف جمعیت جهان در فاصله کمتر از ۸۰ کیلومتری ساحل زندگی می‌کنند جایی که تولید دوسوم ثروت جهان در آن اتفاق می‌افتد (Wedin, 2016:39). تجارت جهانی کاملاً وابسته به دریا بوده و دریا، محور تجارت محسوب می‌شود. بسته به روش محاسبه (حجم، وزن یا ارزش)، ۸۰ تا ۹۰ درصد از تجارت جهانی به‌وسیله تقریباً ۵۹۰۰۰ کشتی بالای ۵۰۰ تن حمل می‌شود بنابراین جهانی‌سازی معادل با دریایی‌سازی و این نیز معادل با کانتینری‌سازی است. چیزی که کمتر شناخته‌شده، آن است که ۹۵٪ ارتباطات الکترونیکی توسط دریا مخابره می‌شوند. اطلاعات موردنیاز جوامع معاصر ما از طریق کابل‌های فیبر نوری در بستر دریا در گردش است. پیشرفت‌های اخیر همچنین به این معنی است که مواد معدنی موجود در بستر دریاها از جمله مواد معدنی مهم مثل کبالت، پولیمتالیک نودولس و پولیمتالیک سولفید قابل‌دسترسی هستند. منابع دریایی دارای اهمیتی واقعی و راهبردی است، به‌عنوان مثال، امروزه چین مسئول تولید ۹۵٪ از تولید جهانی است و ۳۶٪ از ذخایر شناخته‌شده را در قلمرو خود دارد (Ibid, 2016:52). توریسم در دریا فعالیتی گران‌قیمت است. سالانه، بیش از ۴۰۰ میلیون مسافر از طریق بندرهای اروپایی با کشتی‌های کروز و سایر کشتی‌ها مسافرت می‌کنند. در سال ۲۰۱۲، به‌طور تخمینی ۳۵۰ میلیون شغل در دنیا از طریق ماهی‌گیری، آبی‌پروری، گردشگری ساحلی و دریایی و فعالیت‌های پژوهشی با اقیانوس مرتبط بوده‌اند (unctad, 2014:2).

دزدی دریایی بالای تاریخی دریانوردان است و جهانی‌سازی و به‌تبع آن دریایی شدن زمین باعث فعال شدن دوباره این دزدان در کشورهای فقیر شده است. در کل اقیانوس‌ها بنیاد و اساس سیستم پشتیبانی زندگی ما هستند. آن‌ها بسیاری از اکوسیستم‌ها، کالا و خدمات ضروری برای بشر را فراهم می‌نمایند؛ شامل غذا، محصولات دارویی، ذخایر کربنی و تقریباً نیمی از اکسیژنی که تنفس می‌کنیم. درواقع صنایع دریایی بسیاری از صنایع غیر دریایی را به خود وابسته کرده و به‌صورت گسترده با آن صنایع درهم‌تنیده شده‌اند و به همین خاطر توسعه منابع اقیانوسی یکی از مهم‌ترین اهداف توسعه تمدن جهان در هزاره سوم است (Karimipour et al., 2018:207) و کشورهای دریایی و غیر دریایی که هدف‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرای مناسبی در این خصوص نداشته‌اند باوجود ظرفیت‌های موجود از توسعه‌یافتگی

مطلوبی برخوردار نشده‌اند. از این رو کشورهای مختلف در راستای دستیابی به توسعه و پیشرفت در حوزه‌های مرتبط با دریا نیازمند داشتن برنامه و راهبرد دریایی هستند اما ارتباطی که این مسئله با ژئواستراتژی دریایی با رویکرد نظامی دارد این است که تغییرات اقلیمی، امنیت دریاها، کمبود و رقابت بر سر منابع، خطر ایجاد یا بدتر شدن کشمکش‌ها را به دنبال دارد و در نتیجه حفظ منافع کشورها در دریاها مأموریتی مهم برای نیروهای دریایی بوده و از این روست که امروزه جایگاه ژئواستراتژی به‌عنوان یک مساله مهم و کلیدی در سطح بین‌المللی تبدیل شده (De treglode, 2020:44) و این مساله سبب گردیده است تا تلاش جهت بهبود جایگاه ژئواستراتژی و به‌تبع آن استفاده از این جایگاه در جهت دستیابی به اهداف مورد نظر مورد توجه کشورهای مختلفی قرار گیرد. به عبارتی استفاده از جایگاه ژئواستراتژی به‌عنوان یک هنر و توانایی در میان سازمان‌های مختلف مشخص می‌باشد (Dorsman, et al., 2018:42) و در همین راستا نیز ضرورت استفاده از ظرفیت‌های موجود به‌واسطه جایگاه ژئواستراتژی سبب گردیده است تا تلاش‌های هدفمندی در این خصوص اجرایی گردد (Goswami, 2019:159).

بنابراین با توجه به صحنه‌های عملیاتی استراتژی‌های موجود که عبارت‌اند از ۱. صحنه عملیاتی اقیانوس اطلس، ۲. صحنه عملیاتی اقیانوس آرام، ۳. صحنه عملیاتی اقیانوس منجمد شمالی (Ezzati, 2014:93) و همچنین پیوستگی دریاها و وجود منافع کشورها در آن‌ها بخصوص در مناطق استراتژیک، کشورهای دریایی برای دستیابی به منافع خود ناگزیر به تدوین و اجرای ژئواستراتژی‌های دریایی می‌باشند. گفتنی است عوامل مؤثر بر تدوین ژئواستراتژی‌های دریایی موصوف این کشورها صرفاً به محیط دریاها وابسته نبوده و شامل عوامل متعدد دیگری از جمله نوع و چگونگی ژئواستراتژی قدرت‌های بزرگ است (Karimipour, 2017) و در همین راستا نیروی دریایی به‌عنوان بانی برقراری امنیت دریایی کشورها و در راستای تأمین منافع دریایی آن‌ها، مسئولیت تدوین ژئواستراتژی نظامی دریایی را با هماهنگی دیگر ابعاد استراتژی‌ها بر عهده داشته و ملزم به اجرای آن می‌باشد از این رو در کشور ایران، نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران با توجه به دارا بودن سواحل طولانی و منافع اقتصادی-تجاری کشور در دریاهای آزاد و همچنین دسترسی مستقیم به حوزه‌های مزبور، ناگزیر به داشتن ژئواستراتژی دریایی برای حفظ منافع خود در آب‌های آبی و در رقابت با سایر قدرت‌ها از جمله قدرت‌های بزرگ است. با نظر به اینکه از نظر دانش راهبردی یکی از روش‌های پیش‌گیری از وقوع بحران‌ها معرفت در برابر ماهیت بحران‌هاست (Hadipour et al., 2019: 58). بنابراین مقاله پیش رو در نظر دارد با بررسی بهینه بر ژئواستراتژی دریایی، الگویی مناسب را به‌منظور تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران که منطبق بر واقعیت‌های موجود در محیط‌های دریایی و در حوزه ژئواستراتژیک آسیا پاسیفیک است ارائه دهد.

مبانی نظری

ژئواستراتژی:

واژه ژئواستراتژی هم‌زمان با دوقطبی شدن جهان پس از جنگ دوم جهانی مطرح گردید که موضوع آن ابتدا «تعیین قلمرو جغرافیایی استراتژی‌های نظامی به‌منظور هدایت صحیح عملیات نظامی بود. در واقع با توجه به گسترش حیطه عملیات نظامی، ژئواستراتژی وظیفه جغرافیای نظامی را-در سطح کلان-در چنین نبردهایی بر عهده گرفت. Ezzati (1995:4) معتقد است: ژئواستراتژی به‌کارگیری استراتژی بر پایه جغرافیا توسط یک دولت و یا موقعیت مناسب جغرافیایی که به یک کشور برتری نظامی نسبت به رقیب یا رقبا می‌دهد، می‌باشد. وی همچنین بیان می‌دارد که ژئواستراتژی ترکیبی از عوامل ژئوپلیتیک و استراتژیک که مشخص‌کننده یک حوزه جغرافیایی معین است؛ یعنی آن عوامل جغرافیایی که در یک منطقه وجود دارد قابل‌استفاده در حوزه استراتژی و ژئوپلیتیک است و ژئواستراتژی را علم کشف روابطی می‌داند که بین یک استراتژی و محیط جغرافیایی وجود دارد».

در فرهنگ لغات Webster ژئواستراتژی چنین تعریف شده است: «کاربرد استراتژی به‌وسیله حکومت‌ها بر پایه ژئوپلیتیک». ایولاکست نیز در مورد ژئواستراتژی می‌نویسد:

«برخلاف استراتژی (که یک بعد فضایی را الزامی می‌کند) واژه ژئواستراتژی و استفاده‌ای که از آن در برخی امور مرتبط با روابط قدرت می‌شود، بر اهمیت اشکال جغرافیایی تأکید می‌کند. این اشکال جغرافیایی اهمیت خود را حتی پس از پیروزی و تا مدت‌های طولانی حفظ می‌کنند (Lacoste and Jian, 1999:159). وی دلیل این حفظ اهمیت را چنین ذکر می‌کند که نقاط استراتژیکی چون تنگه هرمز یا باب‌المندب و یا به سفر و داردائل برای قرن‌ها مورد توجه استراتژیست‌ها و قدرت‌ها بوده و آن‌ها این رقابت‌ها را پنهان نگه می‌دارند و فقط در شرایط بروز بحران یا در لحظه اجرا و حتی پس از اجرای مقاصدشان، کشف شده و مورد بحث و مناظره عامه مردم قرار می‌گیرد. بنابراین ایولاکست پنهان بودن مقاصد در ژئواستراتژیک را یکی از مهم‌ترین خصیصه‌های آن می‌داند.

لازم به توضیح است واژه ژئواستراتژی، خود در طول زمان دچار تحول شده و طی دهه‌های اخیر با طرح واژه‌هایی همچون استراتژی بزرگ (Grand Strategy) ابعادی فراتر از تدابیر خاص نظامی یافته است و به همین جهت ژئواستراتژی نیز بیانگر تأثیرات پهنه‌های جغرافیایی بر استراتژی‌های گوناگون می‌باشد (Afshordi, 2005:16).

Kolahmal Hamedan (2013:117) در تعریف خود از ژئواستراتژی پس از جمع‌بندی تعاریف گوناگون به این تعریف می‌رسد که ژئواستراتژی دانشی ماهیتاً جغرافیایی است که از سیاست‌ها و تکنیک‌های مدیریت استراتژیک برای اداره

جامعه و سازمان‌ها در هنگام شکل‌گیری تهدیدات و ضعف یک سرزمین بهره می‌جوید از این منظر برای مدیریت سرزمین نیاز به ابزارهای روزآمد برای اعمال مدیریت بهینه بر سرزمین و تنظیم طرحی جامع و کلی دارد. این طرح آینده‌نگر است و وضعیت مطلوب را ترسیم می‌کند. بنابراین استراتژی‌ها در روش‌ها و ابزارهای خود نسبت به توسعه و پیشرفت فضا، مکان و ابزار تغییر می‌کنند اما آنچه ثابت دارد اندیشه‌ها و زیرساخت‌های فکری حاکم بر نقشه کلی بهینه‌سازی فضا و جغرافیاست. (Ezzati, 2014) در کتاب خود اعلام می‌دارد که در واقع ژئواستراتژی به بررسی روابط فی- مابین استراتژی و عناصر جغرافیایی می‌پردازد (Karabulut, 2005: 21) نیز در معرفی عوامل مؤثر بر ژئواستراتژی، عناصر ثابت ژئوپلیتیک (عناصر جغرافیای طبیعی) را شالوده ژئواستراتژیک می‌داند و بیان می‌دارد که عناصر طبیعی تأثیر عمیقی در کاربرد ابزار و امکانات دارد و این ابزار و امکانات با توجه به شرایط جغرافیایی انتخاب‌شده و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

از طرفی (Karimipour, 2017) ژئواستراتژی را سیاست برگرفته از جغرافیا دانسته و رویکرد و کارکرد مفاهیم آن را دارای ابعاد جهانی می‌داند و باورمند است در صحنه‌های نبرد در حوزه‌های ژئواستراتژیک به‌ویژه در حوزه‌های دریایی آسیا-پاسفیک و آتلانتیک عموماً پای قدرت‌های بزرگ دریایی و زمینی با ژئواستراتژی‌های فعال در میان است. تعریف مذکور کریمی پور منطبق با تعریف لارس و دین فرانسوی است که عنوان می‌دارد ژئواستراتژی جدلی میان قدرت زمینی و قدرت دریایی می‌باشد که دریا به‌عنوان محیط اقدام در آن است (Wedin, 2016: 101).

Mahmoodi, (2005) نیز نظر مشابهی درباره مفهوم ژئواستراتژی دارد بطوریکه معتقد است ژئواستراتژی بر این اندیشه استوار گردیده است که بین شرق (اوراسیسم) و غرب (آتلانتیسم) تضادی پایدار وجود دارد تضادی مانند آنچه بین روم و کارتاژ، آتن و اسپارتا در دوران باستان و همچنین بین بریتانیا و اروپای قاره‌ای در زمان معاصر وجود داشته و دارد. او ژئواستراتژیست‌ها را بر این باور می‌داند که ویژگی‌های هر تمدن، به میزان قابل توجهی توسط جغرافیا، شرایط اقلیمی، و ساختارهای فضای زیستی- اکولوژیکی آن تعیین می‌گردد. مردمان جزیره‌ای و ساحلی و تمدن‌های دریانورد، جوامعی پویا، مبتکر، خلاق و مبتکر را می‌آفرینند و ستاره آرمانی آن‌ها در مدار فردگرایی، خودپرستی و اغناء مادی می‌چرخد. برعکس، مردمان ساکن خشکی جلگه‌ها، دشت‌ها، جنگل‌ها و برهوت عمق قاره‌ها، مردمانی ایستا، محافظه‌کار، اما در عین حال متهور و جمع‌گرا هستند و قطبش بین غرب و شرق، دریا و خشکی، جزیره و قاره، آتلانتیسم و اوراسیسم، دینامیک خطوط بنیادین، سیاست جهانی را تعریف می‌نمایند بطوریکه آتلانتیسم و اوراسیسم همواره در تضادی ابدی با یکدیگر می‌باشند و از دو دیدگاه مانع‌الجمع به جهان و آینده می‌نگرند و این تقابل دوجانبه نیروی رانش تحولات تاریخی در قرن بیستم بود و به همین منظور است که استراتژیست آمریکایی فرانسویس فوکویاما به‌گونه‌ای شتاب آلود

فروپاشی یکی از قدرت‌های جهان دوقطبی را پایان تاریخ می‌نامد. او بیان می‌دارد که ایالات متحده آمریکا به‌عنوان یک تمدن دریایی آشکارا خود را برنده تنازع بقاء در برخورد دو دیدگاه متنافر (آتلانتیسم و اوراسیسم) می‌داند و از آن به‌عنوان نقطه اوج برتری تمدن دریایی یاد می‌کند که بعد از جنگ جهانی دوم جایگزین بریتانیا شد و نقاط استراتژیکی پهنه اقیانوس‌ها را برای قلمروهای ساحلی و جزیره‌ای کره خاکی در اختیار گرفت. در واقع در عرف متداول سنت ژئواستراتژیکی، آمریکا و نژاد آنگلو ساکسون (از ماهان و مکیندر تا اسپایکمن، بریژینسکی و وولفویتس) به سیاست کلان خارجی، از منظر آتلانتیسم می‌نگرد و گام‌به‌گام در مسیر پیروزی نهایی سیادت دریایی و جهانی‌سازی ارزش‌های تمدنی-فرهنگی‌اش پیشروی می‌نماید.

Eftekhari(2006:31-32) نیز استراتژی را منتج به‌اصطلاح مهندسی جهانی می‌داند که تعریف وی بیشتر جنبه ژئواستراتژی از راهبرد را دارد در جائیکه اشاره می‌کند: مرحله نهایی تحول مفهوم و کاربرد استراتژی متأثر از گرایش‌های فراملی و مبتنی بر همکاری دول-ملت‌ها در گستره‌های منطقه‌ای، بین‌المللی و جهانی است که می‌توان آن را در قالب «مهندسی جهانی» موردبررسی قرارداد. این مفهوم از استراتژی بیانگر طرحی مدون برای جهت‌دهی به مجموعه‌ای از تصمیمات در گستره فراملی است که ارتباط میان اهداف، وسایل و روش‌ها را در گستره‌ای فراتر از مرزها ملی برقرار می‌کند.

در تعریف دیگری از ژئواستراتژی، Karimipour(2015:13) در کتاب جغرافیا نخست در خدمت صلح، جداسازی بنیادین ژئوپلیتیک را از ژئواستراتژی ناممکن می‌داند و بیان می‌دارد که این دو بسان کتابی دوجلدی می‌مانند که جلد نخستین آن ژئوپلیتیک است. بطوریکه ژئوپلیتیک اهداف را مشخص می‌کند و ژئواستراتژی راه‌های دستیابی به آن اهداف است (Karimipour,2017). از این‌رو درک صحیح از نقش و تأثیر متغیرهای ژئوپلیتیک می‌تواند تأثیر بسزایی در شکل‌گیری راهبردهای دفاعی و امنیتی یک کشور بگذارد (Uathail, 2001:692).

علاوه بر تعریف تئوری ژئواستراتژی، از ارکان عملی مفهوم موصوف نیل به توان فعالیت در موقعیت جنگی است که می‌تواند حداقل ارزش بازدارندگی داشته باشد. البته ژئواستراتژی بر مدیریت منابع قدرت تا اعمال نظامی آن دلالت دارد و به همین خاطر است که استراتژیست‌هایی چون بریژینسکی معتقدند که افزایش ضریب نفوذ قدرت درگرو چگونگی مدیریت نمودن منابع قدرت در اختیار (ولو اندک) می‌باشد. دلیل این امر نیز آن است که کاربرد وسیع ابزارهای قدرت بدون رعایت الگوی بهینه مدیریت، تابع قدرت هرز رفتن آن‌ها و کاهش نتایج ناشی از کاربرد قدرت منتهی می‌شود (Berezeniski,1997:2). به همین خاطر ژئواستراتژی می‌تواند یک استراتژی فعال ارزیابی گردد که به قدرت‌های کوچک

امکان آن را می‌دهد تا از طریق اصلاح مدیریت منابع قدرتشان، کاستی خود را در مقابل قدرت‌های بزرگ‌تر، تدارک و جبران نمایند (Eftekhari, 2006:16).

در کلیت موضوع با افزایش تهدیدات کشورها علیه یکدیگر به منظور دستیابی به قدرت، به‌ویژه از طرق خشونت‌آمیز در مناطق جغرافیایی استراتژیک، ژئواستراتژی منافع جهانی را به صورت کلی و منافع هر یک از کشورها را جداگانه شناسایی نموده و به‌خوبی روش‌های رسیدن به توافق و مرتفع نمودن تضادها را بررسی و حل می‌کند (Georagi et al., 2015:68).

از این رو با تعاریفی که در بالا از ژئواستراتژی به دست می‌دهد دو مفهوم محوری زیر از آن‌ها استنباط می‌شود:

۱- استراتژی‌هایی که از جغرافیا تأثیر گرفته‌اند و اغلب جنبه نظامی‌گری دارند.

۲- جدال بین قدرت‌های زمینی و دریایی که عموماً صحنه عملیاتی آن در محیط‌های دریایی است.

ژئواستراتژی دریایی آسیا پاسیفیک

ژئواستراتژی اقیانوس‌ها عبارت است از رفتار کشورهای جهان در دفاع از منافع اقتصادی‌شان در دریاهای مختلف، به‌طوری‌که حفاظت از منابع ملی در اقیانوس‌ها می‌تواند اقتصادی، سیاسی و یا نظامی باشد (Ridolfi, 1992:291).

به دلایل کاربردی اقیانوس‌ها به پنج منطقه: آرام، آتلانتیک، اقیانوس هند و دو اقیانوس بزرگ منجمد شمالی و منجمد جنوبی، تقسیم می‌شوند. به فاصله نزدیکی از ساحل، باریکه‌ها و دریاهایی مثل مدیترانه، بالتیک، دریای شمال و دریای چین وجود دارد. این‌ها معمولاً با یک تنگه باریک یا عریض به اقیانوس وصل می‌شوند. در نتیجه کلیه فعالیت‌های دریایی به علت ارتباطات مابین اقیانوس‌ها بعدی جهانی داشته و گذرگاه دریایی بین دریاهای مرتبط با خشکی‌ها و اقیانوس‌ها، مانند تنگه مالاکا به‌عنوان یک شبکه واقعی در شبکه جهانی حمل‌ونقل اهمیت راهبردی دارند (Wedin, 2016:39). در زمان گذشته، برای تجزیه و تحلیل صور فلکی قدرت جهانی، اروپا بهترین نقطه برای شروع جنگ سرد بود اما در حال حاضر، منطقه آسیا پاسیفیک بهترین منطقه است زیرا به‌وضوح نشان می‌دهد که روسیه و چین مناطق بزرگ‌تری از زمین را نسبت به ایالات متحده در اختیار دارند و از طرفی کشور ایالات متحده به همراه متحدان غربی به‌ویژه انگلیس و استرالیا هنوز هم بزرگ‌ترین نیروی دریایی را دارند (Kalus, 2017:5).

حاشیه آسیا پاسیفیک سومین مرکز قدرت ژئوپلیتیکی حوزه دریایی است. ویژگی غالب ژئوپلیتیکی آسیا-پاسیفیک، بعد دریایی آن است. به دلیل برتری مسیرهای دریایی بر انتقال کالا از طریق مسیرهای زمینی، کشورهای جزیره‌ای و شبه‌جزیره‌ای آن از موقعیت خوبی برای حضور در تجارت بین‌المللی برخوردار هستند. مشکل استراتژیک این وابستگی به تجارت آن است که خطوط دریایی در مقابل موانع موجود آسیب‌پذیر هستند، زیرا بسیاری از عبور مرور دریایی در منطقه و از آنجا به دیگر بخش‌های جهان و بالعکس باید از شماری تنگه‌ها و دریاهای باریک بگذرد (Choen, 1999:57). از این رو تأمین امنیت دریایی جنوب شرق آسیا که محل تلاقی دو مسیر از پر رفت‌وآمدترین خطوط دریایی دنیاست بسیار حائز اهمیت است. مسیر شرق به غرب، اقیانوس هند را به اقیانوس آرام و مسیر شمال به جنوب، استرالیا و

نیوزلند را به آسیای شمال شرقی متصل می‌نماید هر دو مسیر خطوط حیاتی اقتصادی و نظامی هستند. تقریباً کل حمل‌ونقل دریایی از طریق سه تنگه مهم واقع شده در آن منطقه صورت می‌گیرد. این سه تنگه عبارت‌اند از تنگه ملاگا، تنگه سوندا و تنگه های لومبرگ و ماکاسار. حدود ۴۰٪ از تجارت کشورهای ژاپن، استرالیا و کشورهای عضو آ.سه. آن از طریق این تنگه‌ها صورت می‌گیرد (Mohammadi et al., 2018:181).

بنابراین، ابعاد اقتصادی، سیاسی و امنیتی-نظامی پهنه آسیا پاسیفیک برای کشورهای دریایی جهان خصوصاً قدرت‌های بزرگی چون ایالات متحده و چین به‌منظور برتری بر رقیب و برای حفظ منافع خود از اهمیت بالایی برخوردار است و در راستای این مهم نیز بعد نظامی استراتژی‌های کلان کشورهای دریایی در این حوزه که شامل سیاست‌های اقتصادی، دیپلماسی خارجی و استراتژی نظامی (Schmitt, 1992:56) است برجسته‌تر می‌باشد.

پیشینه تحقیقاتی

در تحقیقات مختلفی به بررسی وضعیت ژئواستراتژیک پرداخته شده است. Heidary(2012) and Karimipour پروژه طرح ملی مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی کشور را با حدود ۳۰ موضوع مطالعاتی از جمله مسائل امنیتی، سیاسی، ژئوپلیتیکی و نظامی‌گری آغاز نمودند که بخش‌هایی از آن در کتابی به همین نام در سال ۱۳۸۸ ارائه شده است. Toiserkani(2010) در تحقیقی با عنوان شورای همکاری خلیج فارس در میان ژئوپلیتیک سلطه و ژئوپلیتیک مقاومت به این نتیجه رسید که منطقه خاورمیانه و خصوصاً خلیج فارس در ابتدای سده حاضر موقعیت مهمی را در ژئوپلیتیک و ژئواستراتژی قدرت‌های بزرگ جهانی و کشورهای پیرامون آن دارد. عوامل مؤثر در اهمیت موقعیت خاورمیانه سه عامل ذخایر قابل توجه، موقعیت جغرافیایی آن و حساس بودن موقعیت این نقطه از سیستم جهانی عنوان شده، که محل تقابل منافع استراتژیک قدرت‌هایی چون آمریکا، اروپا، چین، روسیه و هند است.

Malekzadeh(1998) در رساله‌اش با عنوان استراتژی ج.ا.ایران در دریای عمان و خلیج فارس به استراتژی ایران در این منطقه در مقابله با آمریکا پرداخته و به این نتایج رسیده است که استراتژی بازدارنده بجای استراتژی دفاع صرف، به‌صورت یک تهدید در مقابل تهدیدات آمریکا بهترین روش مقابله با این ابرقدرت است و تلاش‌های دیپلماتیک برای ایجاد روابط با کشورهای خلیج فارس تنها یکی از تلاش‌هاست و کافی نیست. Rezaei(2008) در رساله‌ای با عنوان نقش استراتژیک شرق تنگه هرمز در امنیت ملی و تدوین سیاست دفاعی مرتبط با آن به این نتایج دست یافته است که ج.ا.ایران در قرن بیست و یکم از لحاظ جغرافیای سیاسی اهمیت بیشتری برای ایالات متحده و کشورهای غربی خواهد داشت و با توجه به مرکز ثقل بودن منافع همگان در خلیج فارس، ج.ا.ایران باید بنیه دفاعی قابل ملاحظه‌ای چه در زمان صلح و چه در زمان جنگ برای جلوگیری از نفوذ دشمن به تنگه هرمز در دریای عمان داشته باشد.

Rashid(2007) در ساله‌ای با عنوان نقش عوامل ژئوپلیتیک در راهبرد دفاعی (مطالعه موردی ایران نسبت به عراق) به نتایجی همچون تأثیرات مثبت عوامل ژئوپلیتیکی مانند موقعیت جغرافیایی، دین و مذهب، شرایط جغرافیای طبیعی و ... و همچنین تأثیرات منفی عواملی چون اقلیت‌های قومی و مذهبی، اختلافات ارضی و مرزی و ... بر راهبردهای دفاعی ایران نسبت به عراق دست‌یافته است. (Jamali(2008) در رساله‌اش با عنوان تأثیر عوامل جغرافیایی طبیعی خلیج فارس بر دفاع دریایی جمهوری اسلامی ایران (با تأکید بر تهدید آمریکا) به نتایجی دست‌یافت که برخی از آن‌ها مانند وجود برخی نقاط مناسب در خلیج فارس جهت کمین و همچنین وجود برخی از موقعیت‌ها جهت پدافند ساحلی اشاره داشت. Nozari(2016) رساله‌ای با عنوان تعیین عوامل ژئوپلیتیک حوزه دریای عمان و تأثیر آن بر تدوین راهبرد دفاعی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران نگاشته است که عوامل مؤثر ژئوپلیتیکی در ابعاد قوت، ضعف، فرصت و تهدید و میزان تأثیر متفاوت آن‌ها در انتخاب و تدوین راهبرد دفاعی و امنیتی کشور تعیین و تبیین شده‌اند.

Zarghami(2000) در مقاله‌اش با عنوان استراتژی دریایی و قدرت ملی تعریف جدیدی از استراتژی دریایی را ارائه داده و مولفه‌هایی با تأثیرگذاری بیشتر از جمله اقتصاد دریایی، نیروی دریایی، فرهنگ دریایی، جغرافیا، قوانین و مقررات و سیاست و دیپلماسی منطقه‌ای و جهانی را معرفی کرده است.

Sanjabi(2001) در مقاله خود بانام استراتژی و قدرت نظامی (مسائل نظامی و راهبردی معاصر) به مباحثی هم چون ژئوپلیتیک تنگه هرمز و خلیج فارس و عوامل موردبررسی در ژئوپلیتیک پرداخته است. (Mahmodi(2005) در مقاله با عنوان راهبرد دریایی ج.ا.ایران، نگرش دریایی را در تعریف الوهیت‌های ژئوپلیتیکی ایران مهم دانسته و در صورت نبود آن ایران را در جهان متغییر و رقابت‌آمیز کنونی ضعیف تصور کرده است و خلیج فارس و دریای عمان را دریچه‌ای به سایر بخش‌های جهان عنوان کرده و حضور پر قدرت دریایی ایران در منطقه را در گسترش سپهر ژئوپلیتیکی کشور ایران مؤثر دانسته است. (Kameran(2008) در مقاله‌ای با عنوان جایگاه سیاست دریایی در ج.ا.ایران به ضرورت و اهمیت تدوین این استراتژی تأکید کرده و ایجاد تشکیلات مناسبی را برای عملیاتی کردن سیاست‌های منطقه‌ای دریایی پیشنهاد داده است. (Tarami and Rashidi(2008) در مقاله خود با عنوان بررسی تهدیدات ناشی از راهبردها، سامانه‌ها و فن‌آوری‌های دریایی آمریکا اشاراتی به تهدیدات تکنولوژی‌های دریایی آمریکا بر امنیت ج.ا.ایران داشته است (Sayari(2009) در نشریه علوم و فنون نظامی در مقاله‌ای با عنوان نقش نیروی دریایی بر حفظ و سیادت دریایی ج.ا.ایران به مواردی از قبیل قدرت دریایی و عوامل توسعه آن پرداخته است.

Pourshasab(2011) در مقاله خود بانام دکترین نظامی ج.ا.ایران الگوی مناسبی جهت تعیین و تدوین دکترین ج.ا.ایران مطرح کرده است. (Hafeznia et al(2014) در مقاله‌ای بانام تبیین نظری مفهوم منطقه استراتژیک پس از جنگ سرد، به شاخص‌های مفهومی حوزه‌های ژئواستراتژیک در قبل و بعد جنگ سرد پرداخته و دولت‌مردان کشورها را برای حضور در این مناطق به‌منظور دسترسی و تسلط بر ظرفیت‌های موجود در آن ترغیب نموده‌اند. (Ghahramani(2016) طی مقاله-

ای با عنوان ژئواستراتژی آمریکا در آسیا پاسیفیک؛ تداوم یا تغییر، به اهمیت این حوزه در سیاست خارجی ایالات متحده پرداخته و بسط حضور نظامی ایالات متحده در حوزه آسیا پاسیفیک در دوران اوباما و حفظ این نیروها در دوران ترامپ را ناشی از عدم گسست سیاست نگاه به شرق ایالات متحده عنوان می‌کند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از جمله تحقیقات کیفی از نوع داده بنیاد بود که تبیین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک می‌پردازد. برای ساخت مدل از روش کیفی تحلیل محتوا استفاده گردید. ابزار مورد استفاده در این پژوهش، مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود که به صورت حضوری و غیرحضوری توسط محققین انجام گردید. جامعه آماری تحقیق حاضر در بخش کیفی شامل خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند که با توجه به موضوع پژوهش، تجربه و آگاهی لازم مشخص گردیدند. به منظور شناسایی این نمونه‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده گردید. این نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت و در نهایت تعداد ۱۴ نفر به عنوان نمونه در بخش کیفی مشخص گردیدند. داده‌های کیفی پژوهش از طریق فرایند کدگذاری، تحلیل شد. مراحل تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری باز، کدگذاری محوری (مدل پارادایمی استراس و کوربین) و کدگذاری گزینشی (انتخاب یک مقوله محوری به عنوان مقوله اصلی و مشخص کردن ارتباط بین هر یک از مقوله‌های محوری) انجام و به عرضه پارادایم منطقی یا تصویر تجسمی از نظریه در حال تکوین پایان یافت. در بخش تحلیل مصاحبه‌ها از نرم‌افزار Max QDA نسخه ۱۲ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از ۱۴ مصاحبه که تا حد اشباع نظری ادامه یافت و از طریق تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و انتخابی در قالب پنج مؤلفه کلی شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، پدیده اصلی، اقدامات و پیامدها انجام شد. جدول شماره (۱) نتایج مربوط به بخش کیفی را به نمایش گذاشته است.

جدول ۱: کدگذاری بخش کیفی

Table 1: Qualitative section coding

ابعاد کلی	مقولات
	مبانی، سیاست‌ها و اسناد راهبردی
	<ul style="list-style-type: none"> • رهنمودها و تدابیر رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) • فرامین و رهنمودهای امام خامنه‌ای (مدظله) • قانون اساسی، قوانین نیروهای مسلح و چشم‌انداز بیست‌ساله کشور • سیاست‌های کلی نظام در بخش دفاعی، صادره از مجمع تشخیص مصلحت نظام

ابعاد کلی

مقولات

- سیاست‌های اجرایی بخش دفاع، صادره از شورای عالی امنیت ملی
- اصول پایه و دکترین نظام جمهوری اسلامی ایران، تدوین شده توسط ستاد کل نیروی‌های مسلح و قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا (ص)

وضعیت محیط داخلی نیروی دریایی ج.ا.ایران

- مأموریت نیروی دریایی ج.ا.ایران
- ساختار و سازمان رزم نیروی دریایی ج.ا.ایران
- استعداد نیروی انسانی نیروی دریایی ج.ا.ایران
- تربیت، آموزش و پژوهش نیروی دریایی ج.ا.ایران
- تجهیزات و فناوری نیروی دریایی ج.ا.ایران
- منابع لجستیکی و مالی نیروی دریایی ج.ا.ایران
- قوانین و مقررات
- وضعیت آمایش سرزمینی و گسترش نیروی دریایی ج.ا.ایران
- به‌روز بودن تکنولوژی‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران
- تنوع تجهیزات نیروی دریایی ج.ا.ایران به‌منظور حضور در آب‌های دوردست

شرایط علی

بسترهای مدیریتی

- ایجاد هسته‌های علمی در مدیریت کشور در خصوص ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران
- وجود برنامه‌های عملیاتی در نیروی دریایی ج.ا.ایران در خصوص ژئواستراتژی نیروی دریایی ایران
- افزایش تعهد مدیران به موضوع ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک
- ایجاد آموزش‌های مدون برای مدیران جهت اشراف بر برنامه‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران در خصوص ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران
- برگزاری جلسات مدون ماهانه در نیروی دریایی ج.ا.ایران در جهت ارزیابی برنامه‌های مربوط به ژئواستراتژی دریایی ایران در حوزه آسیا پاسیفیک
- ایجاد منابع مالی مناسب جهت بهبود ژئواستراتژی دریایی ایران در حوزه آسیا

ابعاد کلی	مقولات
	<p>پاسیفیک</p> <ul style="list-style-type: none"> • بازنگری و اصلاح شرح شغل‌های کارکنان نیروی دریایی ج.ا.ایران با تأکید بر بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک
	<p>بانک‌های اطلاعاتی</p> <ul style="list-style-type: none"> • مشخص نمودن ظرفیت‌های موجود در محیط دریایی کشور ایران • ایجاد بانک‌های اطلاعاتی در خصوص محیط‌های دریایی نزدیک و دور و پتانسیل‌های کشور ایران در حوزه دریایی • در دسترس گذاشتن اطلاعات موجود پیرامون وضعیت دریایی ایران برای مدیران ارشد • به‌روزرسانی بانک‌های اطلاعاتی موجود دریایی در کشور ایران • افزایش امنیت سرورها و بانک‌های اطلاعاتی نیروی دریایی ج.ا.ایران • ایجاد فرماندهی و کنترل مدون و برخط بین سازمان‌های دریایی داخلی و خارجی
شرایط علی	<p>پیشینه همکاری‌های ملی و بین‌المللی</p> <ul style="list-style-type: none"> • تعامل و پشتیبانی سایر ارگان‌های خصوصاً دریایی • استفاده از پتانسیل‌های بین‌المللی جهت بهبود ژئواستراتژی دریایی ایران • مستندسازی وضعیت‌های قبلی ژئواستراتژی دریایی ایران • ایجاد گزارشات مبنی بر اهداف و وضعیت ژئواستراتژی دریایی ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • ایجاد پیمان‌های نظامی، سیاسی و اقتصادی با کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک
	<p>عوامل فردی</p> <ul style="list-style-type: none"> • وظیفه‌شناسی مدیران نیروی دریایی ج.ا.ایران • برخورداری دانش تخصصی در خصوص ژئواستراتژی دریایی ایران • روحیه تلاش‌گر مدیران نیروی دریایی ج.ا.ایران

ابعاد کلی	مقولات
	<ul style="list-style-type: none"> • توانایی کارکنان و مدیران جهت استفاده از پتانسیل‌ها و فرصت‌های شکل‌گرفته شده <p style="text-align: center;">قوانین و مقررات</p> <ul style="list-style-type: none"> • شناخت از قوانین و مقررات بین‌المللی • ایجاد استانداردها و دستورالعمل‌های جامع در نیروی دریایی ج.ا.ایران جهت ارتقا ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • وضع مقررات جدید سازمانی با توجه به وضعیت ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • حمایت قانون‌گذاران از بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در تصمیم‌گیری‌های خود <p style="text-align: center;">مسائل فرهنگی</p> <ul style="list-style-type: none"> • ایجاد تعاملات فرهنگی میان کشور ایران و کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک • رفتارهای شهروندی سازمانی در محیط کاری نیروی دریایی ج.ا.ایران • روحیه رقابت‌جویی و آرمان‌گرایانه کارکنان و مدیران نیروی دریایی ج.ا.ایران • توسعه فرهنگ دریایی در کشور <p style="text-align: center;">شرایط علی</p> <p style="text-align: center;">حمایت‌های سازمانی</p> <ul style="list-style-type: none"> • حمایت مدیران ارشد کشور از بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • وجود کرسی‌های مشورتی جهت توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • ایجاد نظام پیشنهادات در نیروی دریایی ج.ا.ایران <p style="text-align: center;">دانش تخصصی</p> <ul style="list-style-type: none"> • دانش مدیران نسبت به حوزه آسیا پاسیفیک • مهارت مدیران جهت ایجاد ارتباطات بین‌المللی به‌ویژه در حوزه آسیا پاسیفیک

ابعاد کلی

مقولات

- آگاهی نیروی دریایی ج.ا.ایران از اطلاعات حقیقی موجود در محیط خود

انگیزش

- علاقه به بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک
- شناخت از پتانسیل‌های حوزه آسیا پاسیفیک
- ارتباط بین فعالیت‌های انجام‌شده کارکنان در خصوص بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک با ارتقاء شغلی
- ایجاد نظام پاداش در نیروی دریایی ج.ا.ایران با تأکید بر فعالیت‌های مربوط به بهبود ژئواستراتژی دریایی ایران در حوزه آسیا پاسیفیک
- افزایش حقوق و دستمزد در خصوص فعالیت‌های مربوط به بهبود ژئواستراتژی دریایی ایران در حوزه آسیا پاسیفیک.

محیط دریایی حوزه آسیا پاسیفیک

- آب‌وهوای حوزه
- وسعت حوزه
- وضعیت توپوگرافی سواحل
- طول سواحل کشورهای حوزه

وضعیت ژئوپلیتیکی حوزه آسیا پاسیفیک

- مرزهای دریایی
- اختلافات مرزی
- اختلافات فرهنگی
- موقعیت راهبردی و ژئواستراتژیک (خصوصاً نقاط تکیه‌گاهی)
- موقعیت جغرافیایی و ژئوپلیتیکی
- رقابت‌های منطقه‌ای داخل حوزه آسیا پاسیفیک

شرایط زمینه‌ای

جغرافیای انسانی

- ویژگی‌های کمی و کیفی جمعیت
- ترکیب اقوام و گروه‌های نژادی و زبانی

مقولات	ابعاد کلی
<ul style="list-style-type: none"> • ترکیب ادیان و مذاهب • ظرفیت‌های علوم و فناوری • پراکنش جمعیت 	
<p>اقتصادی</p> <ul style="list-style-type: none"> • انرژی و منابع طبیعی • ظرفیت‌ها و شاخص‌های اقتصادی • شبکه‌های ارتباطی حمل‌ونقل • خطوط انتقال کالا و انرژی • بیمه دریایی • حمل‌ونقل دریایی • خدمات بندری • فن‌آوری‌ها و صنایع دریایی • بنادر و اسکله‌ها 	شرایط زمینه‌ای
<p>سیاسی داخلی</p> <ul style="list-style-type: none"> • ساختار و نظام سیاسی حکومت • احزاب و گروه‌های سیاسی و وضعیت امنیت داخلی کشورهای حوزه • انسجام اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ملت و همگرایی مردم با حکومت • اقلیت‌های قومی-مذهبی متجانس و نامتجانس • اختلافات مرزی و ادعاهای ارضی 	
<p>سیاسی بین‌المللی</p> <ul style="list-style-type: none"> • وضعیت تحرک و کارآمدی سیاست خارجی کشورهای حوزه • روابط دوجانبه خارجی و علایق ژئوپلیتیکی کشورهای حوزه • عضویت و نفوذ کشورهای حوزه در اتحادیه‌های سیاسی و اقتصادی منطقه- • ای و بین‌المللی • علایق ژئوپلیتیکی بازیگران نظام بین‌الملل در حوزه 	

ابعاد کلی

مقولات

نظامی-امنیتی

- سیاست‌های دفاعی، امنیتی و توسعه توانمندی‌های نظامی کشورهای حوزه
- قدرت نظامی توان کمی و کیفی نیروهای مسلح کشورهای حوزه
- تأسیسات و صنایع نظامی کشورهای حوزه
- قراردادهای و پیمان‌های دفاعی-امنیتی کشورهای حوزه
- تعداد و موقعیت پایگاه‌های نیروی دریایی کشورهای حوزه
- اندازه، سازمان و واحدهای رزمی دریایی، توانایی تحرکشان، گسترش و برد سلاح.

عوامل کلان

- ژئواستراتژی ایالات متحده به‌عنوان نیروی دریایی برتر در حوزه آسیا پاسیفیک
- دکترین نظامی و دکترین صحنه عملیات نیروی دریایی ایالات متحده
- راهبردهای نظامی، عملیاتی و تاکتیکی و اهداف و مأموریت نیروی دریایی ایالات متحده
- وضعیت استعداد، تجهیزات و فناوری نیروی دریایی ایالات متحده
- گسترش و حوزه عملکرد نیروی دریایی ایالات متحده
- وضعیت ائتلاف و مشارکت نیروی دریایی ایالات متحده
- تهدیدها و فرصت‌های صحنه عملیات نیروی دریایی ایالات متحده
- ژئواستراتژی چین به‌عنوان نیروی دریایی آلترناتیو در حوزه آسیا پاسیفیک
- دکترین نظامی و دکترین صحنه عملیات نیروی دریایی چین
- راهبردهای نظامی، عملیاتی و تاکتیکی و اهداف و مأموریت نیروی دریایی چین
- وضعیت استعداد، تجهیزات و فناوری نیروی دریایی چین
- گسترش و حوزه عملکرد نیروی دریایی چین

شرایط مداخله‌گر

ابعاد کلی	مقولات
	<ul style="list-style-type: none"> • وضعیت ائتلاف و مشارکت نیروی دریایی چین • تهدیدها و فرصت‌های صحنه عملیات نیروی دریایی چین
	عوامل خرد
	<ul style="list-style-type: none"> • میزان آگاهی مدیران ارشد کشوری به بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • میزان مهارت دستگاه دیپلماسی کشور جهت ایجاد ارتباطات و تعاملات بین‌المللی • میزان اعتبارات تخصیص‌یافته به‌منظور توسعه ژئواستراتژی دریایی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • تحریم‌های بین‌المللی • میزان تعامل بین سازمان‌های بین‌المللی و نیروی دریایی ج.ا.ایران • میزان تعامل کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک و ج.ا.ایران • پیمان‌های نظامی ج.ا.ایران با کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک
پدیده اصلی (ژئواستراتژی)	<ul style="list-style-type: none"> • اهداف • ابزار • روش‌ها و اقدامات
	<ul style="list-style-type: none"> • توجه به دکترین نظامی کشور در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • به‌روزرسانی اهداف نیروی دریایی ج.ا.ایران در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • افزایش توان رزم و استفاده از تکنولوژی بروز در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک

ابعاد کلی	مقولات
راهبردها	<ul style="list-style-type: none"> • تدوین طرح‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران با توجه به شرایط تجهیزانی و مأموریت‌های ابلاغی در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • تدوین نقشه راه طرح‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران بر اساس واقعیت‌های موجود و سیاست‌های مالی و پولی کشور و همچنین اقتصاد جهانی در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • هماهنگی استراتژی دریایی (نظامی و تجاری) با سیاست‌های اقتصادی و دیپلماسی خارجی و در نتیجه تدوین و اجرای استراتژی بزرگ در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • ایجاد کمیته‌های تخصصی با حضور مسئولین کشوری و لشکری در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • ایجاد دوره‌های آموزشی جهت تقویت دانش و مهارت مدیران نیروی دریایی ج.ا.ایران در خصوص بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • برگزاری همایش‌های بین‌المللی و دعوت از سازمان‌های مربوطه در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • ارزیابی‌های ماهانه و سالانه در خصوص عملکرد و فعالیت‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران در خصوص بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک • توسعه سامانه اطلاعاتی در بدنه نیروی دریایی ج.ا.ایران جهت مدیریت و استفاده از اطلاعات کسب‌شده به جهت بهبود وضعیت ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک
	پیامدهای ملی
	<ul style="list-style-type: none"> • بهبود جایگاه نیروی دریایی ج.ا.ایران در کشور

ابعاد کلی	مقولات
پیامدها	<ul style="list-style-type: none"> • کاهش اثرات منفی تحریم‌ها بر کشور ایران • ارتقاء عملکرد نیروی دریایی ج.ا.ایران • افزایش تجربه کارکنان و مدیران نیروی دریایی ج.ا.ایران • افزایش امنیت تردهای ناوگان تجاری ایران • استفاده از ظرفیت‌های حوزه آسیا پاسیفیک در جهت توسعه همه‌جانبه کشور ایران

پیامدهای بین‌المللی

- تسلط بر قوانین، مقررات و ارزش‌های حاکم بر سازمان‌های بین‌المللی
- افزایش تعاملات بین‌المللی نیروی دریایی ج.ا.ایران با سازمان‌های هم‌تراز
- افزایش تعاملات بین‌المللی ج.ا.ایران با کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک
- افزایش اعتبار نیروی دریایی ج.ا.ایران در سطح بین‌المللی
- افزایش امنیت آب‌راه‌های جهانی

با توجه به نتایج بخش کیفی، مدل مفهومی تحقیق شکل گرفت. شکل شماره ۱ مدل مفهومی تحقیق را نشان می‌دهد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که مدل توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک در بخش عوامل علی شامل مبانی، سیاست‌ها و اسناد راهبردی، وضعیت محیط داخلی نیروی دریایی ج.ا.ایران، بسترهای مدیریتی، بانک‌های اطلاعاتی، پیشینه همکاری‌های ملی و بین‌المللی، عوامل فردی، قوانین و مقررات، مسائل فرهنگی، حمایت‌های سازمانی، دانش تخصصی و انگیزش می‌باشد. همچنین عوامل زمینه‌ای شامل محیط دریایی حوزه آسیا پاسیفیک، وضعیت ژئوپلیتیکی حوزه آسیا پاسیفیک، جغرافیای انسانی، اقتصادی، سیاسی داخلی، سیاسی بین‌المللی و نظامی-امنیتی می‌باشد. همچنین شرایط مداخله‌گر شامل عوامل کلان و عوامل خرد می‌باشد. همچنین در نتایج تحقیق، راهبردهای

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

Figure 1: Research conceptual model

توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک مشخص گردید. نتایج تحقیق حاضر نیز نشان داد که پیامدهای توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک شامل پیامدهای ملی و بین‌المللی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

حوزه آسیا پاسیفیک یکی از مسیرهای حیاتی برای تجارت جهانی بوده و از حوزه‌های مهم بین‌المللی می‌باشد که اهمیت آن سبب گردیده است تا به‌عنوان یک پهنه هدف از سوی کشورهای مختلفی مشخص گردد. این حوزه به علت اینکه بخش عمده‌ای از آسیای شرقی، آسیا جنوب شرقی و همچنین اقیانوسیه را تحت شعاع قرار می‌دهد به‌عنوان یک حوزه و منطقه کلیدی مشخص شده است. جمهوری اسلامی ایران نیز در جهت بهره‌گیری از ظرفیت‌های مهم تجاری و اقتصادی این حوزه نیاز دارد تا راهبردهای مناسبی را در خصوص حوزه مزبور داشته باشد. اهمیت تأمین امنیت حوزه‌های تجاری و اقتصادی کشور ج.ا.ایران در حوزه موصوف زمانی برجسته‌تر می‌شود که قدرت‌های بزرگ جهانی یعنی ایالات متحده و چین به علت منافع گسترده‌شان دارای تنش‌هایی از انواع مختلف از جمله نظامی‌گری در این حوزه‌اند که به‌طور حتم کشور ج.ا.ایران را در برقراری امنیت منافعهش در حوزه مزبور تحت تأثیر خواهند گذاشت از این‌رو نیروی دریایی ج.ا.ایران به‌عنوان یکی از نیروهای کلیدی در راستای دستیابی به اهداف کشور خصوصاً در بعد دریایی نقش مهمی را در مقابله با تهدیدات امنیتی و تأمین در حوزه مذکور دارا می‌باشد و الگوی تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در

حوزه آسیا پاسیفیک می‌تواند به‌عنوان یک راهنمای مناسب سبب ارتقاء وضعیت جمهوری اسلامی ایران در حوزه آسیا پاسیفیک گردد.

تحقیق حاضر مشخص نمود که مدل تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک در بخش عوامل علی شامل مبانی، سیاست‌ها و اسناد راهبردی، وضعیت محیط داخلی نیروی دریایی ج.ا.ایران، بسترهای مدیریتی، بانک‌های اطلاعاتی، پیشینه همکاری‌های ملی و بین‌المللی، عوامل فردی، قوانین و مقررات، مسائل فرهنگی، حمایت‌های سازمانی، دانش تخصصی و انگیزش می‌باشد. همان‌طور که برخی مسائل جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی بر موقعیت ژئوپلیتیکی ایران در مناسبات قدرت منطقه‌ای و جهانی تأثیرگذار می‌باشد ضعف‌هایی نیز در این خصوص همچنان وجود دارد. به نظر می‌رسد ظرفیت‌های ج.ا.ایران در حوزه‌های مختلف سبب گردیده است تا پتانسیل‌های اولیه جهت تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک ایجاد گردد. از طرفی برخی مسائل مربوط به نیروی مزبور به‌عنوان نیروی متولی و تأثیرگذار در خصوص توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک نیز در این بین تأثیرگذار می‌باشد. این در حالی است که ظرفیت‌های مناسبی نیز در نیروی موصوف در جهت بهره‌گیری در مسیر تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک وجود دارد.

تحقیق حاضر همچنین مشخص نمود که عوامل زمینه‌ای شامل محیط دریایی حوزه آسیا پاسیفیک، وضعیت ژئوپلیتیکی حوزه آسیا پاسیفیک، جغرافیای انسانی، اقتصادی، سیاسی داخلی، سیاسی بین‌المللی و نظامی-امنیتی می‌باشد. در این بین برخی ظرفیت‌های دریایی کشور ایران سبب گردیده است تا پتانسیل‌های مناسبی در این خصوص ایجاد گردد. یکی از ویژگی‌های منحصربه‌فرد ایران، همانا دارا بودن سواحل طولانی در خلیج فارس و دریای عمان است که ایران را به آب‌های آزاد متصل می‌کند. داشتن چنین ویژگی مهمی، ایران را نسبت به دیگر کشورهای همسایه و حتی منطقه جنوب غربی آسیا متمایز کرده است. در این بخش ذکر این نکته ضروری است که با وجود موقعیت مناسب ایران با داشتن ظرفیت خلیج فارس و دریای عمان در جنوب برخی عوامل جغرافیایی می‌تواند سیاست و استراتژی ملی کشور را در یک حوزه ژئوپلیتیک منفعل و برای آن کشور نوعی چالش ژئوپلیتیک ایجاد کند.

تحقیق حاضر همچنین مشخص نمود که شرایط مداخله‌گر شامل عوامل کلان و عوامل خرد می‌باشد. در این بین ضعف برخی مسائل تکنولوژیکی و همچنین ژئواستراتژی‌های ایالات متحده به‌عنوان قدرت برتر دریاها و ژئواستراتژی چین به‌عنوان قدرت آلترناتیو ایالات متحده اهمیت بیشتری را دارا می‌باشد. با بررسی اندکی در مورد تهدیدات ناشی از راهبردها، سامانه‌ها و فن‌آوری‌های دریایی آمریکا به نظر می‌رسد تهدیدات تکنولوژی‌های دریایی آمریکا بر امنیت ج.ا.ایران می‌تواند تأثیرگذاری‌های منفی قابل توجهی داشته باشد که از این رو می‌بایستی تلاش‌های گسترده‌ای جهت بهبود تکنولوژی‌های دریایی و استفاده از ظرفیت‌های علمی کشور به‌صورت بیشتری انجام گیرد.

نتایج تحقیق حاضر همچنین نشان داد که پیامدهای تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک شامل پیامدهای ملی و بین‌المللی می‌باشد. بدون شک تدوین ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک می‌تواند فواید ملی و بین‌المللی را ایجاد نماید. این مساله ناشی از ظرفیت‌های حوزه آسیا پاسیفیک می‌باشد. در جهت توسعه ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک راهبردهایی در تحقیق حاضر شناسایی گردید. این راهبردها شامل موارد زیر بود؛

- به دکتین نظامی کشور در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک توجه شود.
- اهداف نیروی دریایی ج.ا.ایران در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک به‌روزرسانی شود.
- توان رزم و استفاده از تکنولوژی بروز در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک تقویت شود.
- طرح‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران با توجه به شرایط تجهیزاتی و مأموریت‌های ابلاغی در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک تدوین شود.
- نقشه راه طرح‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران بر اساس واقعیت‌های موجود و سیاست‌های مالی و پولی کشور و همچنین اقتصاد جهانی در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک تدوین شود.
- سیاست‌های اقتصادی استراتژی دریایی (نظامی و تجاری) و دیپلماسی خارجی و در نتیجه تدوین و اجرای استراتژی بزرگ در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک هماهنگ شود.
- نیروی دریایی ج.ا.ایران در اتحادیه‌های امنیتی حوزه آسیا پاسیفیک عضو رسمی شود.
- نیروی دریایی ج.ا.ایران جهت مبارزه با دزدی دریایی در حوزه آسیا پاسیفیک خصوصاً اسکرت کشتی‌های تجاری در تنگه مالاکا حضور تأمینی داشته باشد.
- نیروی دریایی ج.ا.ایران در بنادر کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک جهت افزایش روابط دیپلماتیک دریایی حضور یابد.
- نیروی دریایی ج.ا.ایران در عملیات‌های جستجو و نجات در حوزه آسیا پاسیفیک شرکت نماید.
- نیروی دریایی ج.ا.ایران در رزمایش‌های مرکب در حوزه آسیا پاسیفیک شرکت نماید.

- کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک جهت شرکت در رزمایش‌های مرکب دریای عمان، تنگه هرمز و خلیج فارس دعوت شوند.
- تسهیلات مختلف جهت نیروهای دریایی کشورهای حوزه آسیا پاسیفیک در سواحل و بنادر جمهوری اسلامی ایران ایجاد شود.
- کمیته‌های تخصصی با حضور مسئولین کشوری و لشکری در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک ایجاد شود.
- دوره‌های آموزشی جهت تقویت دانش و مهارت مدیران نیروی دریایی ج.ا.ایران در خصوص بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک ایجاد شود.
- همایش‌های بین‌المللی برگزارشده و از سازمان‌های مربوطه در راستای بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک دعوت به عمل آید.
- ارزیابی‌های ماهانه و سالانه در خصوص عملکرد و فعالیت‌های نیروی دریایی ج.ا.ایران در خصوص بهبود ژئواستراتژی نیروی دریایی ج.ا.ایران در حوزه آسیا پاسیفیک به عمل آید.

References

- Afshordi, M.H., et al. (2002). "*Geopolitics, Caucasus and foreign policy of the Islamic republic of Iran*", command and staff college of the revolutionary guards pub: Tehran. [In Persian].
- Berezeniniski, Z., (1997), "*The grand chessboard, basic Book*", qatre pub: Tehrsn.
- Cohen, S. (1999), "*Geopolitics of the world system, translated by Abdul Hamid Heydari and others*", College of Command and Supreme War Headquarters: Tehran. [In Persian].
- De Tréglodé, B., (2020), "Vietnam's geostrategy in the Spratly islands and ASEAN's riparian states", *Hérodote*, 1: 43-58.
- Dorsman, A.B., Ediger, V.Ş., Karan, M.B., (2018), "*Energye conomy, finance and geostrategy*", Springer pub :Berlin
- Eftekhari, A., (2006), "Strategy and geography: A new approach to strategy", *quarry journal of Strategic Defense Studies*, 45: 26-25. [In Persian].
- Ezzati, E., (2014), "*Geostrategy and 21st century*", samt pub: Tehran. [In Persian].
- Ezzati, E., (1994), "*Geostrategy*", samt pub", Tehran. [In Persian].
- Georagi, D., Valery, I., (2015), "Geo-Strategic promises for contemporary conflicts", *Journal of Efense Resources Management*, 6: 11-22.
- Goswami, N., (2019). "*India and China through the lens of US geostrategy: In India and China in Asia*". Routledge: London.
- Gahramani, M., (2016), "America's geostrategy in the Asia Pacific, continuity or change?", *Geopolitics Journal*, 47: 139-175.
- Hadipour, M., Hafez Nia, M., Sajjadpuram, M., Khahrashadi, M., (2019), "Investigating the role of geopolitical factors in South Asian crises", *Geographical Space*, 69: 57-76. [In Persian].
- Hafez Nia, M., Ezzati, A., Lashkari, A., (2014), "Theoretical explanation of the strategic regional concept after the Cold War", *Geopolitics Journal*, 10, (3): 1-19. [In Persian].
- Heidary. M., Karimi pour, Y., (2012), "*Geopolitics of Iran's sea coasts from the point of view of integrated management of coastal areas*", Tarbiat Moalem University, pub: Tehran. [In Persian].
- Jamali, A., (2008), "*The influence of geographical factors of the Persian Gulf on the naval defense of the Islamic Republic of Iran*", PH.D, National Defense University of Tehran. [In Persian].
- Kalus, S., (2017), "*Modern geostrategy methods and practice*", Universtat, pub :Osnabruk
- Karabulut, B., (2005), "*Strateji Jestrateji jeopolitik, Ankara*", samt. Pub: Tehran.
- Karimipour, Y., (2015). "*Geography, first in the service of peace (altitude toward realitions between iran and its neighbors)*", selection Pub, Tehran [In Persian]
- Karimipour, Y., (2017). "Course notes of geostrategy, PH.D thesis", Faculty of Political Geography, University of kharazmi, Tehran [In Persian].

- Karimipour, Y., Rabiei, H., Mojtahedzadeh, P., Zarghami, A. (2017), "Naval strategy and national power (A new approach to naval strategy)", *Journal of Interdisciplinary Studies in Strategic Knowledge*, 33: 189-212.
- Kamran, H., (2008), "The position of maritime policy in the Islamic Republic", *Journal of Faculty of Literature and Human Sciences*, , 44: 589-585. [In Persian].
- Kolahmal Hamedani,A., (2013). "Introduction to the conceptual codel of geostrategy and its impact on the sense of security", Lorestan Disciplinary knowledge Quarterly, *Journal of Military Management Research*,2:109-124. [in persian].
- Lacoste, Y., Jian, B.,(1999). "*Factors and thoughts in geopolitics*", translated by ali farasati, Amen pub, Tehran [in persian].
- Mahmoudi, M., (2008), "Maritime strategy of the Islamic Republic", *Journal of Military Sciences and Techniques*, 4: 80-97.[In persian].
- Malekzadeh, S. (1998), "*The strategy of the Islamic republic of Iran in the Oman sea and the persian gulf*", PH.D thesis, Faculty of National Defense University ,Tehran. [In persian].
- Mohammadi, H., Zarghami, E., Valizade.,M., (2018). Analysis of us strategy reasons for Asia- pasific, "*Geopolitical Quaterly*", 15 (2): 21-35. [In persian].
- Nozari, F., (2016), "*Determining the geopolitical factors of the Oman Sea basin and its effect on the development of the security-defense strategy of the Islamic Republic of Iran*", PH.D thesise, Faculty of National Defense Universit, Tehran. [In persian].
- Rashid, Gh. ,(2007). "The role of geopolitical factors in defense strategy" , PH.D thesis, Faculty of Political Geography, Tarbiat Modares University, Tehran. [In persian].
- Ridolfi,G., (1992), "Approachto the geostrategy of the oceans: the case of the mediterrann", *Ocean & Coastal Management* ,18: 41-55
- Rezaei, K., (2008),"*The strategic role of the east of the Strait of Hormuz in national security and the development of a defense policy related to it*", PH.D thesis, Faculty of politicol Geography,Tarbiat Modares University, Tehran.
- Sayari, H., (2009)."*The strategic straits of the world*" , Tehran, publications of the office of theoretical researches and strategic studies of Nadaja.pub: Tehran. [In persian].
- Sanjaby, A., (2001), "*Military strategy and power (contemporary military and strategic issues)*", Pajang Pub,Tehran. [In persian].
- Schmidt , H., (1992). "*The great starategy*" , translated by the Hormoz homayon pour ,Islamic Revolution and Education Organization pub: Tehran. [In persian].
- Tarami, M., Rashidi. A., (2008)," *Review of the threats caused by US naval strategies, arrays, systems and technologies*", Proceedings of the First Heterogeneous Defense Conference, Dafos Aja Publishing House:Tehran.pp.81-95
- Toyserkani M.,(2010), "Persian gulf cooperation council between the geopolitics of domination and the geopolitics of resistance", *Foreign Policy Quarterly*, 24:18-30.[In Persion]

- Uathail, G., Dalby, S., Routledge, P., (2001), "*New thoughts in the 21st century*", translated by Mohammad Hafeznia and Hashem Nasiri, Foreign affair pub, Tehran [In persian].
- United Nation Conference on Trade and Development (UNCTAD), (2014). "*Review of maritime transport 2015*". New York and Geneva: United Nations Pub.
- Wedin, L., (2017), "*Maritime strategies for the XXI century, the contribution by Admiral Castex Preface by Admiral Bernard Rogel*" , Nuvis Pub, Paris.

Explaining Islamic republic of Iran Navy's geostrategi in Asia Pacific

Abstract

In recent years, due to the importance of sea waterways in the global economic system, the Asia-Pacific area has attracted the attention of various countries, especially maritime countries, and due to resource limitations and optimizing strategic management, it has forced these countries to have a geostrategy in the above-mentioned area. The current research was conducted with the aim of explaining the geostrategy of the Iranian Navy in the Asia Pacific area. The current research was one of the qualitative researches of the foundation data type. The statistical population of the current research included experts who are knowledgeable about the research topic, and the necessary experience and knowledge were determined according to the research topic. In order to identify these samples, the purposeful sampling method was used. This sampling continued until theoretical saturation was reached and finally 14 people were selected as samples in the qualitative section. The results of this research showed that the geostrategy development model of the IRI Navy in the Asia Pacific region in the causal factors section, including the basics of policies and strategic documents, the situation of the internal environment of the Iranian Navy, management platforms, databases, the background of national and international cooperation, individual factors, laws and regulations, cultural issues, organizational support, specialized knowledge and motivation, as well as the factors of the land, including the maritime environment of the Asia-Pacific region, the geopolitical situation of the Asia-Pacific region, geography. It is humanitarian, economic, domestic political, international political and military security. Intervening conditions also include macro factors and micro factors.

Keywords: geostrategy, geopolitics, IRI Navy, Asia Pacific

_The Asia-Pacific region is a decisive region in world politics, which has attracted the attention of many countries, including major world power.

_The recent research has tried to investigate how to develop the geostrategy of the Iranian Navy in the described water area and achieve results.

Introduction

Sea areas cover seventy percent of the earth's surface, and half of the earth's population lives within 80 kilometers of the coast, and two-thirds of the world's wealth is produced in these areas, and this has caused global trade to be completely dependent on the sea; Therefore, in order to develop and progress in the fields related to the sea, different countries need to have a maritime strategy, which is a part of this strategy related to the maritime geostrategy of these countries, which climate change, maritime security, lack of resources and competition over them cause to become colorful. It is a geostrategic position that can guide countries to achieve their goals and interests.

It should be noted that the factors influencing the formulation of maritime geo-strategy in addition to the environment of the seas to many other factors such as the type of strategy and the naval strategy of great powers depends; In the same direction naval forces of maritime countries as a sponsor maritime security and in line with maritime interests they are responsible for determining geo-military strategy and has been in charge of the sea in coordination with other aspects of the strategy and it is required to implement those strategies accurately.

Methodology

The current research is one of the qualitative researches of the foundation data type which explains the geostrategy of the Iranian Navy in the area Asia Pacific pays. To build a model of content qualitative method has been used and The tool used was semi-structured interviews. The statistical community in the qualitative part of the research included experts who were knowledgeable about the subject, and in order to Identify them, a purposeful sampling method was used. Used. This sampling continued until theoretical saturation was reached and finally 14 people were selected as samples In the qualitative section. The qualitative data of the research was analyzed through the process of coding. The stages of data analysis are through open coding, axial coding and Selective testing was done. Maxqda version 12 software was also used in the interview analysis section.

Discussion

The Asia-Pacific area is one of the vital routes for world trade, which has caused It to be identified as a target area by various countries. Islamic Republic of Iran due to the key importance of this area and the degree of taking advantage of its important commercial and economic capacities It needs to have a proper strategy for the said area. The Importance of this area is highlighted when the great world powers Due to their extensive interests, there have been tensions in this region, which will permanently affect the interests of the Islamic Republic of Iran in the mentioned region.

In the present research, whichh deals with the strategy of the Iranian Navy in the Asia-Pacific area, the causal factors includeinclude fundamentals, policies and strategic documents, the state of the Internal environment of the Iranian Navy, management packages, databases, the history of national and international cooperation, individual factors, Laws and regulations, cultural issues, organization policies, specialized knowledge and motivational issues.

The current research also determined that the background factors include the environment of the Asia-Pacific sea area, economic human geography, domestic politics, international politics and military security.

In the section of intervening conditions, macro factors and micro factors; And in the geo-strategy compilation section of the Iranian Navy In the described area, national and International factors were identified.

Part of the strategies mentioned In Iran's maritime geostrategy In the Asia Pacific area Is generally the attention of the navy to the military doctrine of the country, strengthening the combat power of the navy, developing the plans of the Iranian navy according to the conditions of the equipment and the communicated missions, the coordination of economic policies and diplomacy. Foreign with Geostrategy of the Navy, the presence of the Iranian Navy In the Asia-Pacific Security Union, the fight against piracy Attending search and rescue operations, attending drills Composite of this area, monthly and annual performance evaluation The activities of the navy refer to the improvement of the geostrategy of the Iranian navy in the Asia-Pacific region.

Conclusion

In line with the explanation of the Iranian Navy's geo-strategy in the area Asia Pacific The current research explains the causal factors of intervening and contextual conditions as well as the national and International consequences of the Navy's geostrategic strategies.

Energye conomy,finance and